

2018 Ocak – Aralık
Dönemi

Türkiye – Özbekistan Dış Ticaret Verileri

TAŞKENT BÜYÜKELÇİLİĞİ
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

GENEL GÖRÜNÜM

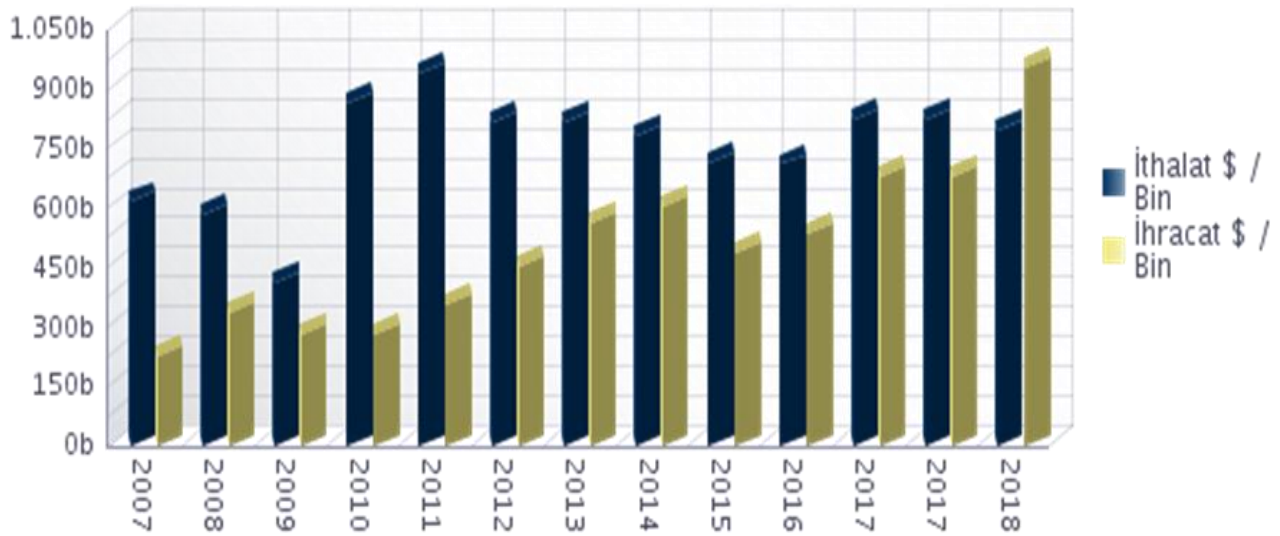
Ülkemiz ile Özbekistan arasındaki 2007-2018 yılları itibariyle dış ticaretin gelişimini gösteren aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere iki ülke arasındaki ticaret hacmi genel olarak artış eğiliminde olmuştur.

2017 yılının Ocak-Aralık döneminde 1,5 milyar dolar olan ticaret hacmi 2018 yılının aynı döneminde yaklaşık 1,7 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde ihracatımız %40'lık artışla 951,7 milyon dolar; ithalatımız ise %3,3'lük bir azalışla 795,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

İki ülke arasındaki ticaret hacmi yıllar itibariyle artış gösterse de ihracatımız ithalatımızdan düşük kalmış ve Özbekistan'a karşı dış ticaret açığı verilmiştir. Bununla birlikte, 2018 yılı bu anlamda bir ilki göstermekte olup 2018 Ocak-Aralık dönemi itibariyle 156 milyon dolarlık dış ticaret fazlası gerçekleşmiştir.

Yıl	İhracat \$ / Bin	İhracat Değişim %	Genel İhracata Oranı %	İthalat \$ / Bin	İthalat Değişim %	Genel İthalata Oranı %	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2007	225.612	28,2	0,21	613.810	47,6	0,36	839.422	-388.198
2008	337.130	49,4	0,26	580.810	-5,4	0,29	917.940	-243.680
2009	279.090	-17,2	0,27	413.079	-28,9	0,29	692.169	-133.989
2010	282.666	1,3	0,25	861.373	108,5	0,46	1.144.040	-578.707
2011	354.490	25,4	0,26	939.882	9,1	0,39	1.294.372	-585.393
2012	449.883	26,9	0,30	813.287	-13,5	0,34	1.263.171	-363.404
2013	562.526	25,0	0,37	815.417	0,3	0,32	1.377.943	-252.891
2014	603.013	7,2	0,38	780.707	-4,3	0,32	1.383.720	-177.693
2015	488.580	-19,0	0,34	711.555	-8,9	0,34	1.200.135	-222.975
2016	533.018	9,1	0,37	709.292	-0,3	0,36	1.242.311	-176.274
2017	680.104	27,6	0,43	823.275	16,1	0,35	1.503.379	-143.170
2018	951.704	39,9	0,57	795.717	-3,3	0,36	1.747.421	155.987

Ülke İthalat İhracat Grafiği

SEKTÖREL GÖRÜNÜM

SEKTÖREL – SNA

SNA (System of National Accounts) kodları itibariyle Özbekistan ile ticaretimizi gösteren tablo aşağıda yer almaktadır. Buna göre ihracatımızda ara malları sınıfına giren ürünler %56 oranında bir paya sahipken, ithalatımızda bu oran %97'lik bir payı teşkil etmiştir. Ülkemiz tüketim ve yatırım malları itibariyle Özbekistan'a karşı dış ticaret fazlası vermekte olup ara malı itibariyle ithalatçı konumda yer almaktadır.

2018 Ocak - Aralık		İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
Ülke Adı	SNA Adı	ABD Doları			
ÖZBEKİSTAN	Yatırım Malları	307.787.883	1.010.330	308.798.213	306.777.553
	Ara Mallar	529.899.263	774.308.129	1.304.207.392	-244.408.866
	Tüketim Malları	112.436.784	20.398.177	132.834.961	92.038.607
	Diğer	1.580.038		1.580.038	1.580.038
TOPLAM		951.703.968	795.716.636	1.747.420.604	155.987.332

SEKTÖREL – ISIC3

Teknoloji sınıflandırmasına göre dış ticaretimizde düşük ve orta-düşük teknoloji ürünlerde Özbekistan'a açık verilirken orta-ileri ve yüksek teknoloji ürün gruplarında net ihracatçı olduğumuz görülmektedir. Buna göre düşük ve orta-düşük teknoloji ürünlerinde 292 milyon dolar açık verilirken; orta-ileri ve ileri teknoloji ürünlerinde yaklaşık 450 milyon dolarlık dış ticaret fazlası verilmiştir.

Özbekistan ISIC3 Gruplandırması	İHRACAT	İTHALAT	DENGE
Düşük ve Orta-düşük teknoloji ürünleri	355.442.653	647.949.755	-292.507.102
Orta-ileri ve yüksek teknoloji ürünleri	577.510.498	125.268.949	452.241.549

Öte yandan, söz konusu gruplandırmaya göre oluşturulan detaylı ürün grupları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

2018 Ocak - Aralık		İHRACAT	İTHALAT
Data Grup Adı	ISIC3 Adı	Değer	Değer
Düşük Teknoloji Sanayii	GIDA ÜRÜNLERİ VE İÇECEK	12.297.723	5.399.561
	TÜTÜN ÜRÜNLERİ	515.749	49.810
	TEKSTİL ÜRÜNLERİ	57.037.159	123.272.396
	GİYİM EŞYASI	5.183.292	840.408
	DABAKLANMIŞ DERİ, BAVUL, EL ÇANTASI, SARACİYE VE AYAKKABI	7.382.300	2.746.744
	AĞAÇ VE MANTAR ÜRÜNLERİ (MOBİLYA HARIÇ); HASIR VB. ÖRÜLEREK YAPILAN MADDELER	3.036.028	20.852
	KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ	38.775.120	59.415
	BASIM VE YAYIM; PLAK, KASET VB.	1.320.125	425
	MOBİLYA	13.706.417	
Düşük Teknoloji Sanayi Ara Toplamı		139.253.913	132.389.611
Orta-Düşük Teknoloji Sanayii	KOK KÖMÜRÜ, RAFİNE EDİLMİŞ PETROL ÜRÜNLERİ VE NÜKLEER YAKITLAR	9.345.078	1.311.252
	PLASTİK VE KAUÇUK ÜRÜNLERİ	55.077.924	21.855
	METALİK OLMAYAN DİĞER MİNERAL ÜRÜNLER	7.936.054	177

2018 Ocak - Aralık		İHRACAT	İTHALAT
Data Grup Adı	ISIC3 Adı	Değer	Değer
	ANA METAL SANAYİ	31.285.516	503.316.911
	METAL EŞYA SANAYİ (MAKİNE VE TEÇHİZATI HARİÇ)	112.534.020	10.909.949
	DENİZ TAŞITLARI	10.148	
Orta-Düşük Teknoloji Sanayi Ara Toplamı		216.188.740	515.560.144
Orta-İleri Teknoloji Sanayii	ANA KİMYASAL MADDELER (KİMYASAL GÜBRE VE AZOTLU BİLEŞİKLER HARİÇ)	28.723.740	2.545.815
	KİMYASAL GÜBRE VE AZOTLU BİLEŞİKLER	3.343.680	3.787.538
	SENTETİK KAÇUK VE PLASTİK HAMMADDELER	38.955.454	111.266.343
	PESTİSİT (HAŞARAT İLACI) VE DİĞER ZİRAİ-KİMYASALLAR	4.909.331	
	BOYA, VERNİK VB.KAPLAYICI MADDELER İLE MATBAA MÜREKKEBİ VE MACUN	29.342.485	3.145
	SABUN, DETERJAN, TEMİZLİK , CİLALAMA MADDELERİ; PARFÜM; KOZMETİK VE TUVALET MALZEMELERİ	6.181.660	3.270.853
	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ KİMYASAL ÜRÜNLER	35.150.068	17.877
	SUNİ VE SENTETİK ELYAF	12.281.636	
	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ MAKİNE VE TEÇHİZAT	303.588.047	459.042
	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ ELEKTRİKLİ MEKİNA VE CİHAZLAR	59.340.204	3.316.410
	MOTORLU KARA TAŞITI VE RÖMORKLAR	35.015.843	600.038
	DEMİRYOLU VE TRAMVAY LOKOMOTİFLERİ İLE VAGONLARI	54.287	
	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ ULAŞIM ARAÇLARI	318.443	
Orta-İleri Teknoloji Sanayi Ara Toplamı		557.204.878	125.267.061
Yüksek Teknoloji Sanayii	TIPTA VE ECZACILIKTA KULLANILAN KİMYASAL VE BİTKİSEL KAYNAKLI ÜRÜNLER	9.892.956	
	BÜRO, MUHASEBE VE BİLGİ İŞLEME MAKİNALARI	941.962	
	RADYO, TELEVİZYON, HABERLEŞME TEÇHİZATI VE CİHAZLARI	1.451.043	
	TIBBİ ALETLER; HASSAS OPTİK ALETLER VE SAAT	8.013.898	1.888
	HAVA VE UZAY TAŞITLARI	5.761	
Yüksek Teknoloji Sanayi Ara Toplamı		20.305.620	1.888
Genel Toplam		951.703.968	795.716.636

SEKTÖREL - DTÖ

Dünya Ticaret Örgütü'nün sektörel sınıflandırmasına göre gerçekleşen iki ülke dış ticareti aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre ihracatımızın %94 gibi önemli bir kısmı sanayi ürünlerinde gerçekleşmiş olup geçen seneye göre sanayi ürünleri ihracatı %40 oranında bir artış göstermiştir. Madencilik sektöründe gerçekleşen ihracatımız toplam ihracatımıza göre düşük kalsa da 2017 yılına göre %64 oranında artmıştır. Bahse konu artışın ilgili sektör altında değerlendirilen mineral yağ ihracatından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Özbekistan'a tarımsal ürün ihracatımız da dikkat çekici olup geçen yılın on iki aylık dönemine göre ihracatımız %24 oranında artarken ithalatımız %56'lık bir düşüş göstermiştir. İthalat düşüşünün en çok olduğu alt başlık ise canlı hayvanlar ve gıda maddeleri olmuştur.

İthalatımızdaki en büyük paya madencilik grubu sahiptir. Özbekistan'dan 2018 yılında yapılan ithalatın %63'lük kısmı bu gruptadır. Bununla birlikte, söz konusu ürün grubu ithalatında geçen seneye göre %2 oranında bir daralma yaşanmıştır.

ÖZBEKİSTAN	2017 (1 - 12)		2018 (1 - 12)		2018 (1 - 12)	
DTÖ Sektörel Veriler	İHRACAT	İTHALAT	İHRACAT	İTHALAT	DEĞİŞİM	
Sektör Adı	\$/ Bin	\$/ Bin	\$/ Bin	\$/ Bin	İHRACAT	İTHALAT
1- TARIMSAL ÜRÜNLER	31.175	63.056	38.707	28.043	24%	-56%
i-Gıda Maddeleri	15.455	54.967	16.358	20.667	6%	-62%
(0) Canlı hayvanlar ve gıda maddeleri	14.151	54.877	15.027	19.622	6%	-64%
(00) Canlı hayvanlar	44	102	279	182	530%	79%
(04) Hububat ve mamulleri	1.928	0	2.086		8%	-100%
(05) Meyva, sebze ve mamulleri	2.540	53.439	2.502	18.784	-2%	-65%
(06) Tabii bal, şeker ve mamulleri	570		406		-29%	
(08) Hayvan yemleri	790		1.328	0	68%	
(01, 02, 03, 07, 09) Diğer Gıda Maddeleri	8.279	1.336	8.425	656	2%	-51%
(1) İçkiler, tütün ve mamülleri	924		570	50	-38%	
(11) Alkollü ve alkolsüz içkiler	196		55		-72%	
(12) Tütün ve mamulleri	728		516	50	-29%	
(4) Hayvansal ve bitkisel yağlar ve mumlar	279		430		54%	
(22) Yağlı tohumlar ve meyvalar	101	90	331	995	226%	1001%
ii-Tarımsal Ham maddeler	15.720	8.089	22.349	7.376	42%	-9%
(21) Deri, kösele ve ham postlar			0			
(23) Tabii, sentetik ve rejenere kauçuk	1.996		2.491		25%	
(24) Tabii mantar ve yuvarlak ağaçlar	62	11	182	21	192%	90%
(25) Odun hamuru ve kağıt döküntüleri	91		116	25	28%	
(26) Dokumaya elverişli lifler ve döküntüleri	2.177	6.217	4.989	5.656	129%	-9%
(29) Bitkisel ve hayvansal diğer ham maddeler	11.393	1.861	14.571	1.675	28%	-10%
2- MADENCİLİK ÜRÜNLERİ	10.220	513.202	16.780	500.613	64%	-2%
i- (27, 28) Maden cevherleri ve döküntüleri	1.136	50	675	614	-41%	1136%
i- (27, 28) Maden cevherleri ve döküntüleri	1.136	50	675	614	-41%	1136%
ii- Mineral yakıtlar ve mineral yağlar (3)	5.891	3.737	9.543	1.277	62%	-66%
(32) Kömür	27		46		68%	
(33) Petrol ve ürünleri	5.864	3.737	9.495	1.277	62%	-66%
(34) Petrol gazları, doğal gaz			1			
iii- Demir dışı metaller (68)	3.193	509.416	6.563	498.722	106%	-2%
iii- Demir dışı metaller (68)	3.193	509.416	6.563	498.722	106%	-2%
3- SANAYİ	638.634	247.017	894.434	262.466	40%	6%
i-Demir ve çelik (67)	12.178		24.685		103%	
i-Demir ve çelik (67)	12.178		24.685		103%	
ii-Kimyasallar	153.151	101.230	187.711	120.452	23%	19%
(57, 58) Plastikler	63.932	96.567	71.424	111.318	12%	15%
(54) Eczacılık ürünleri	5.423	37	9.487		75%	-100%
(51, 52, 53, 55, 56, 59) Diğer kimyasallar	83.796	4.625	106.800	9.134	27%	97%
iii-Diğer yarı mamuller	116.670	22.434	133.878	13.661	15%	-39%
(61) Hazırlanmış deriler, postlar ve mamulleri	288	2.859	378	2.770	31%	-3%
(62) Kauçuk mamulleri	5.576		8.192	0	47%	
(63) Mantar ve ağaç mamulleri	3.771		2.926		-22%	
(64) Kağıt-karton ve kağıt, karton esaslı mamuller	41.327	4	36.009	35	-13%	783%
(66) Metal dışı mineral mamuller	5.020	1	7.020	0	40%	-84%

*Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı İstatistik Bilgi Sistemi'nde yer alan verilere göre hazırlanmıştır.

ÖZBEKİSTAN	2017 (1 - 12)		2018 (1 - 12)		2018 (1 - 12)	
DTÖ Sektörel Veriler	İHRACAT	İTHALAT	İHRACAT	İTHALAT	DEĞİŞİM	
Sektör Adı	\$ / Bin	\$ / Bin	\$ / Bin	\$ / Bin	İHRACAT	İTHALAT
(661) Alçı, çimento vb. inşaat malzemeleri	1.931		455	0	-76%	
(664, 665) Cam ve cam eşya	1.176		2.124		81%	
(66-(661+664+665)) Diğerleri	1.913	1	4.441		132%	-100%
(69) Metal eşya	60.688	19.569	79.352	10.856	31%	-45%
iv- Makinalar ve ulaşım araçları	256.831	9.014	400.231	4.375	56%	-51%
(781, 782, 783, 784, 7132, 7783) Otomotiv sanayii ürünleri	11.365	343	31.738	595	179%	74%
(75, 76, 776) Büro makinaları ve haberleşme cihazları	2.090		2.556		22%	
Diğer makina ve ulaşım araçları	243.376	8.671	365.937	3.780	50%	-56%
(71-713) Enerji üreten makina	7.286	1	15.391	8	111%	898%
(72, 73, 74) Diğer elektriksiz makinalar	195.453	1.057	287.071	448	47%	-58%
(79, 785, 786, 7131, 7133, 7138, 7139) Diğer ulaşım araçları	4.019		4.872	9	21%	
(77- (776+7783)) Elektrikli makina ve cihazlar	36.618	7.613	58.603	3.316	60%	-56%
v- Dokumacılık ürünleri (65)	48.299	114.333	64.043	123.088	33%	8%
v- Dokumacılık ürünleri (65)	48.299	114.333	64.043	123.088	33%	8%
vi- Hazır giyim (84)	6.597	5	8.114	817	23%	
(848.1, 848.3) Deri ve kürkten giyim	143		141		-1%	
(84-(848.1, 848.3)) Diğer giyim eşyası	6.454	5	7.973	817	24%	
vii - Diğer tüketim malları (81, 82, 83, 85, 87, 88, 89 (-891))	44.908	1	75.772	72	69%	
(81) Sıhhi tesisat, ısıtma ve aydınlatma malzemeleri	16.892	0	33.808	54	100%	
(82) Mobilyalar	7.511		10.958		46%	
(83) Seyahat eşyası	139		151		8%	
(85) Ayakkabı	4.357		6.854		57%	
(87) Mesleki, bilimsel ölçü ve kontrol cihazları	2.326		6.752	2	190%	
(88, 89-(891)) Diğer tüketim malları	13.683	0	17.249	16	26%	
4- DİĞER ÜRÜNLER (9+891)	75	0	1.783	4.595	2288%	
4- DİĞER ÜRÜNLER (9+891)	75	0	1.783	4.595	2288%	
4- DİĞER ÜRÜNLER (9+891)	75	0	1.783	4.595	2288%	
TOPLAM	680.104	823.275	951.704	795.717	40%	-3%

TAŞIMA ŞEKİLLERİ

Bilindiği üzere, Özbekistan'a Ülkemizden yapılan ihracatta en önemli maliyet kalemleri arasında navlun bedelleri yer almaktadır. Limanı bulunmayan Özbekistan'a ihracatın büyük bölümü karayolu ile yapıldığından lojistik anlamda demiryolu taşımacılığının kullanılabilir olması durumunda nakliye bedellerinde %30-35 oranlarında düşüş olacağı tahmin edilmektedir.

Taşıma şekilleri itibariyle bakıldığında Özbekistan'a ihracatımızın %95'i ithalatımızın ise %87'si karayolu ulaşımı ile gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 7 milyon dolar değerinde ihracat demiryolu ile gerçekleştirilmiş olup Özbekistan'dan demiryolu ile ithalat yapılmamıştır.

Aşağıdaki tabloda detaylı bilgilere yer verilmiştir.

2018 Ocak - Aralık	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE	PAY	
Taşıt Yol Adı	ABD Doları				İHRACAT	İTHALAT
KARAYOLU ULAŞIMI	907.644.804	694.417.096	1.602.061.900	213.227.708	95%	87%
HAVAYOLU ULAŞIMI	27.188.014	5.315.739	32.503.753	21.872.275	2,9%	0,7%
DEMİRYOLU ULAŞIMI	7.132.177		7.132.177	7.132.177	0,7%	0,0%
DENİZYOLU İLE TAŞIMA	6.392.361	91.614.275	98.006.636	-85.221.914	0,7%	12%
DENİZ ARACINDA TREYLER VEYA YARI TREYLER	2.571.892	2.879	2.574.771	2.569.013	0,3%	0,0%
DENİZ ARACINDA MOTORLU KARAYOLU TAŞITI	440.970	4.366.647	4.807.617	-3.925.677	0,0%	0,5%
DENİZ ARACINDA DEMİRYOLU VAGONU	294.800		294.800	294.800	0,0%	0,0%
KENDİNDEN HAREKETLİ ARAÇLAR	38.950		38.950	38.950	0,0%	0,0%
TOPLAM	951.703.968	795.716.636	1.747.420.604	155.987.332	100%	100%

FİRMA SAYISI

İki ülke arasındaki dış ticaret, firma sayıları itibarıyla incelendiğinde 2018 yılında toplam 3.107 firmanın ihracat yaptığı; 441 firmanın ise ithalat yaptığı anlaşılmaktadır. 2018 yılında 1 milyon doların üzerinde ihracat yapan firma sayısı 202 iken 84 firma söz konusu tutarın üzerinde ithalat gerçekleştirmiştir.

Öte yandan, ihracat yapan firma sayısı 2017 yılında 2.214 adet olup 2018 yılında %40 oranında artış göstermiştir. İthalat yapan firma sayısında ise bu oran %7 olmuştur.

Firma Sayısı Tablosu	İHRACAT						İTHALAT					
	Firma Sayısı			Dolar Değeri (Bin)			Firma Sayısı			Dolar Değeri (Bin)		
Dolar Değer Aralığı (Bin)	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
0-100	1.055	1.465	2.030	31.426	40.496	57.807	116	140	162	5.355	6.515	5.915
100-250	245	319	429	39.207	51.517	67.579	80	66	76	11.929	9.812	11.927
250-500	141	166	271	48.894	58.345	95.436	59	54	66	21.031	19.609	23.305
500-1.000	89	125	175	60.807	89.054	126.085	46	45	53	32.703	31.232	37.617
1.000-2.000	57	73	109	80.584	104.059	151.047	25	39	22	34.002	54.152	33.638
2.000-5.000	39	51	66	121.375	159.416	196.800	37	34	31	119.075	107.949	90.980
5.000- 10.000	7	7	20	46.249	49.417	125.220	14	16	17	101.579	108.415	120.100
10.000- 50.000	6	8	7	104.477	127.801	131.730	12	18	11	265.685	370.248	216.709
50.000- 100.000							2		2	117.935		113.523
100.000- 250.000								1	1		115.342	142.003
Genel Toplam	1.639	2.214	3.107	533.018	680.104	951.704	391	413	441	709.292	823.275	795.717